

ТЕШЊАРСКЕ ГЛАСОТРОША

ГОДИНА XXII

9. АВГУСТ 2008.

БРОЈ 41

НА КРАЈУ 22. ВЕЧЕРИ ТЕШЊАРСКИХ

К'о некад...

Вечерас се спушта завеса на овогодишње, 22. вечери тешњарске. Девет дана, тачније девет сјајних вечери, рекло би се, доказ су да за Ваљево има наде. У данима иза нас град је „проврео“, а из обиља занимљивих садржаја, који су организатори осмислили, Ваљевци су, свако за себе, бирали оно што су сматрали да завређује њихову пажњу. И било је за свачију душу – бар понешто.

Одавно „Тешњарске вечери“ нису у толикој мери оправдале свој назив. Некако неприметно одбегле од своје „постојбине“, вратиле су се у њу на велика врата, раскошне и живе, веселе и отворене за све... Тешњар је ових девет дана био Тешњар! И Ваљево је тих девет дана било Ваљево, онакво какво заиста јесте и какво заиста треба да буде... И нека најзад буде!

СРПСКИ ПЕН ЦЕНТАР НА „ТЕШЊАРСКИМ ВЕЧЕРИМА“

Мост са европском књижевношћу

Српски Пен центар, институција са традицијом и угледом, која нас повезује са најбољим видцима европске књижевности, која у својој бити поставља естетичке стандарде, али инсистира и на ширењу граница слободе, представљена је прошлог уторка, у фином амбијенту старе градске чаршије. Тешњар, никад лепши ни живљи, угостио је овом приликом Виду Огњеновић, књижевницу, редитељку и председницу Пен центра и Сашу Јеленковића, песника, а разговор са њима водио песник и књижевни критичар Гојко Божовић.

Књижевно вече у лепом тешњарском амбијенту

Ваљево негује своју културу

Просто вам завидим на овим изузетно организованим „Тешњарским вечерима“, на мноштву лепих програма и овом лепом старом делу града. Дивим се томе како Ваљево негује своју културу, колико се уметници цене и поштују. Тако се постаје културном средином. Отуда смо и ми овде дошли са радошћу, као и многи који учествују у добро организованим и садржајним Тешњарским вечерима, у којима видим да су присутни и уметници које ретко виђамо и у Београду, казала је овом приликом Вида Огњеновић.

Вида Огњеновић, која се поред књижевности, у којој се огледала у свим жанровима (есејистици, приповедаштву, писању драмских текстова и романа), успешно бави и редитељским послом, али и дипломатијом (била је амбасадор СЦГ у Норвешкој), у нашој култури представља изузетну личност. Добри дух Пен центра, како је казано овом приликом

Саша Јеленковић, песник модерниста, чија је поезија овећана значајним наградама, а који се врло успешно огледа и у писању романа, овом приликом је прочитао одломак из своје гностичке поеме „Гола молитва“, као и одабрани део новог романа „За све су криви пророци“.

Р. Ф.

МОДЕРНА ГАЛЕРИЈА

Ризница пред Ваљевцима

У оквиру овогодишњих „Тешњарских вечери“ у Модерној галерији отворена је занимљива изложба одабраних радова, под називом „Из ризнице Модерне галерије“. Избор из богате колекције ове културне установе понуђен је свим посетиоцима фестивала, који нису имали прилику да посете изложбе аутора који су излагали у Галерији, као и оних који су желели да се подсете изузетних ликовних дела. Галеријска ризница, иначе, садржи слике познатих сликара, које су они поклањали Модерној галерији након изложби. Најбројнија су дела Уроша Тошковића, Михаила Ђоковића - Тикала и Ксеније Дивљак, чијих је 10-ак радова изложено, а осим њихових ту су и слике Туцовића, Шобајића, Поповића, Јала и Величковића.

Директор Модерне галерије Душан Јовановић позвао је све Ваљевце који немају навику да посећују ту установу, да у оквиру „Тешњарских вечери“ од 10 до 22 сата, погледају драгоцену збирку ликовних остварења наших најзначајнијих аутора.

С. С. Т.

Са отварања изложбе у Модерној галерији

ЛЕГЕНДА НЕКАДАШЊЕ ЈУГОСЛОВЕНСКЕ РОК СЦЕНЕ ДАДО ТОПИЋ

„... у Ваљеву рокенрол“!

Да је направио само „Да ли знаш да те волим“ Дадо Топић би остао упамћен и крупним словима уписан у историју модерне музике бивших југословенских простора. А он је створио и „Принцезу“ и „Елизабет“ и „Кад ја и мој миш свирамо цез“, „Македонију“... и све их отпевао у Ваљево прошле суботе на „Тешњарским вечерима“, зачинивши угођај познатом, за наше прилике делимично препевањем композицијом, „Цели живот чекам прилику да певам у Ваљево рокенрол“. Иако су му глас стигле године и није звучао као некад, стари добри Дадо оставио је упечатљив утисак на за њега више не-

го необичној сцени, на реци, са публиком са свих страна, што му је, признао

је, било први пут у животу...
- Узбудљиво је ово место, нисам знао да свирамо крај

реке... Сваком музичару прија кад и млади прихвате његову музику, да не би испало да смо само оно „Плесала је једно лето“. Важно је да се пренесе музика која хоће да прича са својом публиком, да остави неку поруку. Ја имам ту срећу да ми је публика од 7 до 77 година. Шта ће ми више у животу! То је највише што сам могао да заслужим у музици - изјавио је после концерта Дадо Топић. **Сл. Ђ.**

РЕГЕ И ЦЕЗ НА ТЕШЊАРСКИМ ВЕЧЕРИМА

Irie FM

Реге низ Колубару

Млада београдска реге група Irie FM окупила је, у среду вече на колубарском кеју, бројне љубитеље те музике. Реге са примесама „дуб“ звука, беспрекорно је правило чак девет младића свирајући трубу, два тромбона, перкусије, бубњеве, гитару, бас гитару и клавијатуре. Савршено чист звук прве нумере наишао је на бурну подршку публике, а како су одмицале прве песме, на кеју насупротив Летње сцене, скупио се све већи број младих Ваљеваца. Лагано клађење и климање главом и љуљање расположење публике охрабривали су младиће из Irie FM да буду опуштенији и сигурнији у показивању своје реге оригиналности. Пун звук, ненаметљив наступ и позитивна реге атмосфера - били су више него довољни за квалитетно проведено Тешњарско вече.

Тања Јовићевић & Рич бич бенд

Јединствена и сввремена српска цез и рок певачица Тања Јовићевић, која је крајем осамдесетих и почетком деведесетих палила ју-рок сценом са групом Октобар 1864, наступила је у оквиру Тешњарских вечери са Rich Bitch бендом. Јовићевићева је већ на самом почетку концерта показала као да је време стало, они који нису имали прилику да прате њену фаики и цез каријеру могли су на први звук њеног препознатљивог гласа да очекују да ће да запева „Црни плес“ или „Нађи ме“, антологијске песме њеног Октобра 1864.

А сад мало цеза!

ДЕЧЈЕ ТЕШЊАРСКО ВЕЧЕ

Маскенбал и Шалабалабајка

Прави карневал маскираних малишана предшколског узраста, међу којима је било и беба у памперсима, уз подршку својих родитеља, бака и дека прошетао је од Омладинског центра до Летње позорнице. Више од 150 малих ловаца, Јагодњабобица, Пиши-дугих чарапа, војника, боксера, клоновна, тигрова, учитељица, вила, принцеза, па чак и један Фидел Кастро и Клеопатра, зауставило је саобраћај у Улици Вука Караџића, али и скренуло пажњу буквално свих пролазника или посетилаца „Тешњарских вечери“.

На маскенбалу који је у организацији Предшколске установе „Милица Ножица“ одржан на Летњој позорници, малишани су се такмичили за најбољу маску. Жири није имао ни мало лак зада-

Чекајући наступ

Победница маскенбала Мала сирена

так да одабере најкреативније и најоргиналијне маске у десетак категорија, као што су најсмешнија, најлуцастија, најстрашнија, најоргиналијна, најмаштовитија... Али, како је неко морао

најбољих маски добили су дипломе и пакетиће, а сви учесници маскенбала послужени су соковима и слаткишима.

Вилењаке, индијанце,

циганке и остале костимираних малишана, на Летњој позорници заменили су костимирани глумци дечје представе „Шалабалабајка“. Предвођени Слободаном Бодом Нинковићем, старим дечијим знацем из „Фазона и фора“ и „Доктора Дексија“, трочлана екипа увесељавала је децу при-

дан и да пере руке, врат и уши. На Летњој сцени појављивали су се ловац дека маскиран у баку-ловца, Црвенљуга - девојчица за коју сви мисле да је дечко и лаввук (Бода), шумски створ који се не може ухватити ни за главу ни за реп. Њима су, у појединим сценама, помагали ваљевски малишани из

Глумци „Шалабалабајке“ ојачани „глумцима“ из публике

чом и игром о шућмурастом шумском створењу цинуљку, које мрзи да каже добар

публике, који су глумили прасиће и патуљке.

С. С. Т.

АНКЕТА: КАКВЕ СУ НАМ ОВОГОДИШЊЕ „ВЕЧЕРИ“?

Тешњарске су тамо где им је и место

- Нисам пратила програм свих вечери, али мој најачи утисак је да

Ана Сакић

су Тешњарске враћене тамо где и треба да буду - у Тешњар и да је кроз њега затворен саобраћај, што такође треба да буде. (Ана Сакић, радница)

- Садржај је ове године разноврснији, Тешњар је дошао до изра-

Александар Милаковић

жаја, што није био случај претходних година, па су сада праве Тешњарске вечери. Издвојио бих изложбу олдтајмера и програме

пред Музејом. (Александар Милаковић, машински техничар)

- Лично не волим Тешњарске вечери, јер не волим оволику гужву, као на в а ш а р у. Мислим да

Снежана Миловановић

п а ж њ у привукла изложба антифашистичких пропагандних плаката шабачког музеја у нашем, Народном, а од музичког програма Тања Јовиће-

Владимир Лазић

та културна дешавања не треба спаковати у седам дана, већ би требало да трају цело лето и да то не буде скуп код Гранда, већ пре свега у Тешњару. (Снежана Миловановић, трговац)

- Програм је много разноврснији у односу на претходне године, посебно музички, од рока до Цунета Гојковића. Мени је посебну

Гордана Јанковић

вић - (Владимир Лазић, новинар)

- Мој утисак је да се из године у годину осећа помак у организацији и садржају Тешњарских и сада се већ види да су оне померене на један виши ниво у односу на претходне године. Посебно ми се допада што је пробуђен стари дух Тешњара и што је он оживео. То ми је баш супер. (Гордана Јанковић, економиста)

БУБЊАРИ ДРАГОЉУБА ЂУРИЧИЋА

„Дага-дага дум” на „бис”

Да политика (или политички говори и сходно томе политичка лупетања) могу бити инспирација бубњарима, врло илустративно је показао познати бубњар Драгољуб Ђуричић, али да се таква „музика” тражи на „бис” то смо први пут видели истом приликом. Наиме, атрактивни и очито инспирисани чланови Драгољубовог „ударачког” бенда показали су да и сам ритам, уз нешто приче и покрета, могу бити публици врло занимљиви. Поготово што смо се оног другог ударања, без смисла и ритма, наслушали свих ових година. Овај условно речено, музички перформанс познатог лика са наше естраде значајно је, ако

Драгољуб и колега из бенда у заносу су заиграли

ништа више, другачији поглед на то шта се све публици може понудити

као начин да проведе слободно време. А публици се, према показа-

ним реакцијама то заиста допало...

Р. Ф.

КОНЦЕРТ УЧЕНИКА МУЗИЧКЕ ШКОЛЕ

Музика света

Забавни оркестар Музичке школе „Живорад Грбић” представио се на

„Тешњарским вечерима” концертом под називом „Музика света”. На пла-

тоу испред Омладинског центра, у среду, публика је имала прилику да чује не

толико познате, помало необичне композиције са свих континената, из Мексика, Русије, Бразила, Колумбије, Италије...

Реч је о квалитетној, лепој музици која представља различите културе. Она је слушљива, пријемчива и за оне који је први пут чују, деца су је заволела – каже професор Божана Дивац, уметнички руководилац оркестра, истичући да су неке од аранжмана радили сами ученици.

Забавни оркестар Музичке школе тренутно има 25 чланова, негује музику која није класична, а први пут је наступио у октобру прошле године. Чине га ученици средње музичке школе и концерт на „Тешњарским вечерима” био им је четврти јавни наступ. За јесен припремају нови концерт са потпуно измењеним репертоаром.

Сл. Ђ.

У ДРАМСКОМ ПРОГРАМУ „ТЕШЊАРСКИХ ВЕЧЕРИ“

Предност младим ствараоцима

У граду, попут Ваљева, које је расадник талената у многим креативним областима и из којег на уметничке академије сваке године млади стижу у великом броју, сасвим је природно да се предност у програмској концепцији пружи управо младим ствараоцима. Отуда је, преваходно у драмском програму, предност дата ваљевским младим ауторима: Душану Спасојевићу, већ афирмисаном драмском писцу, чија се представа „Зверњак“ налази на програму „Вечери“; Вукашину Никитовићу, дипломцу на одсеку режије Факултета драмске уметности, чију смо представу „Тобија“ већ видели (која се, по свему виђеном, осмехује дуг репертоарски живот), потом младим глум-

цима, чији је ментор искусни позоришни редитељ Мирослав Трифуновић. Такође, публици је приказана и испитна представа студената треће године Академије лепих уметности. Они су, према тексту Мигуела Сервантеса „Међуигре“, приказали своје виђење дела великог драмског писца. Наравно, нашло се места и за овогодишњу продукцију Београдског летњег фестивала (БЕЛЕФ), па је публика синоћ видела представу „У Едену на Истоку“, коју је по тексту Борислава Пекића на сцену поставио Мирко Манојловић.

Као што доликује локалном фестивалу културе програм ће завршити до сада нај-

„Међуигре“ наговештавају долазак нових талената

успешнија ваљевска представа „Развојни пут Боре Шнајдера“ Градског позоришта „Абрашевић“, на фестивалима у Кули и Требињу овенча-

на свим најзначајнијим наградама: за најбољег глумца, представу у целини, режију, костим и музику.

Р. Ф.

ПРОМОЦИЈА НОВЕ КЊИГЕ РАДОМАНА КАЊЕВЦА

Живот између две песме

Песник, некада уредник Студентског радио програма „Индекс 202“ и културне емисије Радио Београда „Нико као ја“, аутор стихова који су ушли у антологије југословенске рок поезије Радоман Кањевац представио је на „Тешњарским вечерима“ своју нову књигу „Путујем“. Ради се, по његовим речима, о некој врсти интимног путописа који садржи онолико песама колико он има година живота – 48. Почиње песмом „Јутро“, а завршава се песмом „Вечнаја памјат“.

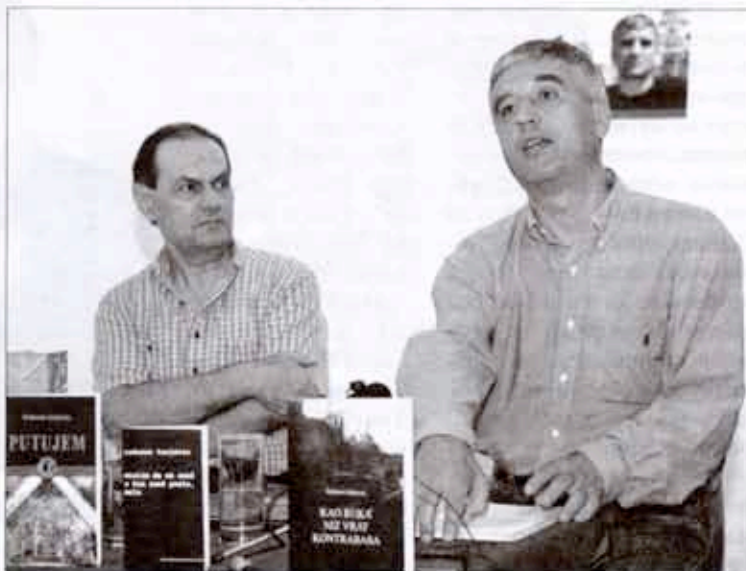
– Између те две песме се, заправо, налази читав један живот који не мора бити живот песника који је ово писао, може бити

нечији други – изјавио је аутор, уз оцену да је ова књига, његова шеста, можда једна од најличнијих које је до сада створио. А опет, додаје, не

би хтео да буде схваћена више лично, јер су, по њему, песме које су сувише личне, уствари, најлошије песме једног песника.

Уз звуке клавира професора Тихомира Станојевића који су испуњавали песничке паузе, Радоман Кањевац је рецитовао низ својих песама, како из најновије, тако и из неких ранијих књига. Није прескочио ни „Списак путника, много мртвих песника“ у којој се помиње Ваљево, ни песму „Чарлс“ посвећену чувеном америчком песнику српског порекла Чарлсу Симићу, са упечатљивим стихом: „Што се више ближимо крају, све се боље сећамо почетка“...

На поетској вечери посвећеној новом делу Радомана Кањеваца одржаној у Галерији „34“, о аутору и његовом стваралаштву говорили су Зорица Милинковић, директор Матичне библиотеке „Љубомир Ненадовић“ и Остоја Продановић, књижевни критичар. Сл. Ђ.

Остоја Продановић и Радоман Кањевац

У „ТРНАВЦУ” СЛИКЕ И ТЕКСТИЛ РИУИЋИЈА ЈАХАГИЈА

Лепота свакодневности

Јапански сликар и вајар Риуићи Јахаги, који уметничку и каријеру универзитетског професора остварује на Универзитету Веракруз у Мексику, представио се ваљевској публици својим радовима у Интернационалном студију „Трнавац”, прошлог четвртка, а у оквиру овогодишњих „Тешњарских вечери”. Господин Јахаги, којем је ово премијерно представљање на европском континенту, на увид ликовној јавности је понудио своје „цветне” слике и текстил, тачније,

уникатне хаљине цветних мотива, рађене по његовим нацртима. Поред десетак слика стилизованог цвећа на белој подлози, рађених у једном чистом изразу, без сувишних детаља, врло једноставних и елегантних, представљено је и 11 хаљина, које су за ову изложбу-ревију, обукле наше сутрађанке чи-

Риуићи Јахаги и младе Ваљевке у његовим хаљинама

јом је лепотом и грациозношћу евидентно сликар био импресиониран. Одушевљен Србијом, нашим градом и народом, Јахаги је целокупну колекцију изложу овом приликом поклонио Студију „Трнавац” и Ваљево.

Риуићи Јахаги, који потиче из јапанског милионског града (Кавасаки, 1967.), сво-

јим цветним сликама слави лепоту свакодневности, смирености и лепоте у малим детаљима који и чине суштину живота. Далеко од „космичких питања” његово сликарство је одраз ентузијазма пред животом. При томе је Јахаги уметник који крајње педантно, врло прецизно и дисциплиновано планира и

изводи своје замисли, што је можда и типична одлика оријенталне филозофије из које је он изникао. Његови радови се базирају на животним стварима блиским његовом окружењу и личним доживљајима и то им даје ону пријемчивост и блискост тако потребну да би уметничко дело уопште допрло до свести гледаоца.

Утиску о једној лепој вечери, поред Јахагијевог уметничког перформанса допринеле су и наше сутрађанке Наташа Весић, интерпретацијом духовне музике и флаутисткиња Ана Марија Бановић, која је овом приликом свирала Паганинијев „Девети каприс”.

Р. Ф.

ИГОР МАРОЈЕВИЋ ПРЕДСТАВИО СВОЈ РОМАН „ШНИТ”

„Модни аспект” рата

Причом о животу у Земуну у току Другог светског рата, односно, креатору Хугу Босу, који је био дизајнер униформи Трећег Рајха и о томе да су војници усташке државе носили копије тих униформи, дакле, постављајући причу на терен фасцинације и оданости модним маркама, аутор романа „Шнит” Игор Маројевић, испричао је за наше прилике табуизирану тему прећуткивања историје. Јер, како је казао на промоцији свог романа, одржаној прошле среде на „Тешњарским вечерима”, у нас се много прича о историји и много историје прећуткује. У том селективном „историјском памће-

њу” неких ствари и догађаја, друштву се поткрадају многе грешке, незнања и неправде. Сматрајући потребним да исприча и то што се ћути, Маројевић је понудио своју визуру, са којом се неко не мора сложити, али на коју он као писац свакако има право. Не желећи да, како каже, плаћа критичаре да хвале његове књиге, Маројевић је промоцију одржао сам уз паралелну видео репортажу која се односила на садржај романа „Шнит”.

Иначе, овај, као и његове претходне романе: „Обмана Бога”, „Двадесет четири зида”, „Жега”, „Трагачи”, „Медитерани”, објавила је београдска изда-

вачка кућа „Лагуна”, која је уз још неколико младих аутора постигла прави узлет новог српског романа. Маројевић је и аутор драме „Номади”, која је извођена 2004. године на каталонском и шпанском језику, и то у продукцији барселонског Института за театар. Такође, занимљивост везана за овог аутора је и то што су његове књиге преведене на готово све европске језике, те да је члан Српског, али и Каталонског Пен клуба,

Игор Маројевић

јер је око пет година живео у овом шпанском граду.

Р. Ф.

ПРЕДРАГ ЦУНЕ ГОЈКОВИЋ НА ТЕШЊАРСКИМ ВЕЧЕРИМА

Увек исти

Одабран репертоар, права народна песма и музика, изведени до перфекције на концерту Предрага Гојковића Цунета, оправдали су сва очекивања и потврдили одавно познате квалитете овог доајена српске музичке стварности. Старијој публици добро познат глас, који их увек подсети на ону, већ антологијску „Кафу ми, драга, испеци“, изненадио је бројне младе Ваљевце, који су за њега чули, а сада се и уверили у певачку величину и таленат, који годинама вреди и опстаје. Цуне Гојковић, у 76. години живота, са певачким стажом од 60 лета, певао је као некад, као пре двадесет, тридесет и више година. Подједнако добро, истим гласом, као са радија или грамофонске плоче.

Ретроспективни део концерта почео је са „Ти

би хтела песмом да ти кажем“, „Ја љубим Милу“, „Рибара старог кћи“, па прешао на „Фијакер стари“, до бржих ритмова у „Моја мала нема мане“ и Бајагине песме „Моји су другови“. Онда је певао њему омиљене: „Руже су увеле“, „Соњу“, коју је певао први пут пре 46

година у Тешњуру, и све време популарну, „Ко те има, тај те нема“. Признавши да је имао трему пред концерт у Ваљевоу, да се прибојавао да ли ће мо-

Цуне Гојковић у ваљевском Дому културе

ћи да пева као некад, јер је стар и уморан, отпевао је, исто као некад, његову „Кафу ми, драга...“. А подједнако добро и „Љубав ми срце мори“, „Стани,

стани, Ибар водо“ и друге добре старе песме, до краја концерта, који је завршио стиховима „Волела ме једна Врањанка...“

О. Б.

МУЗЕЈСКЕ ФИЛМСКЕ ВЕЧЕРИ

Предах уз историјске филмове

Садржајно врло занимљив и едукативно вредан филмски програм понудио је и ваљевски Народни музеј током „Тешњарских вечери“. Наиме, у програму летњег фестивала током пет дана приказано је 10 филмова, домаће и стране производње, врло различите тематике али садржајно блиске музејској делатности. У понуди од ових десет остварења (приказивана су по два филма у току сваке вечери), било је филмова из области археологије, историјских тема и других документар-

них и играних сторија наше, али и британске, немачке, шпанске и бугар-

ске продукције.

Посетиоци су тако у паузама између догађаја згусну-

стог програма ове културне манифестације могли да предахну на трему Музеја и

да уз пиће из оближњег музејског клуба погледају занимљиво режиране сторије и научне филмове историографске тематике. На тај начин, а уз чињеницу да је за посетиоце отворио врата својих поставки, да бесплатно погледају музејско благо, представљено кроз поставку у Муселимовом конаку и нову сталну поставку у централној згради, Народни музеј се на врло садржајан начин придружио организацији „Тешњарских вечери“.

Р. Ф.

Музејски филмски програм: за предах и едукацију

Ко се крије
иза маске?

И хармоником кроз Тешњар

Нај-осмех

Да звук буде
добар:
Мића и Влада

Ваљевски рок је увек ОК

Сцена из представе
„У Едену на Истоку”

Бесплатни
пурењаци
у „Кругу”

Лепоте никад
доста

Фото: Жељко Емрековић

У музеју
отворених
врата

ТРИБИНА ЗА ЉУБИТЕЉЕ АСТРОНОМИЈЕ

Небо није граница

Како је настао свемир? Где су његове границе? Да ли смо сами у васиони? Ово су нека од кључних питања која људски род већ вековима поставља и која се и дан-данас налазе у врху планетарне астрономске топ листе. Поставио их је и професор Никола Божић на трибини „Да ли је небо граница: Будући изазови

астрономије” коју су у оквиру „Тешњарских вечери” у уторак у Галерији „34” организовали Астрономска група Друштва истраживача „Владимир Мандић Манда” и Омладински центар Ваљево.

Уз одговор да небо није граница, било је на овом занимљивом скупу и речи о темама које заокупљају машту људи од 4 до

Никола Божић

84 године, о томе како теме из области науке, посебно астрономије, све више прелазе на насловне стране светских новина... Једна од њих, да на Марсу има воде, одјекнула је ових дана као бомба.

А услова за живот могло би да буде не само на тој планети, него и на највећем Сатурновом сателиту Титану, испод чије површине се налази течни метан. А има планета и изван Сунчевог система... И тако редом, уз безбројна питања која распаљују људску машту већ вековима.

Сл. Ђ.

Људско постојање у свемиру увек буди интересовање

Превентивни центар на Тешњарским

У оквиру Тешњарских вечери своје активности представио је и Превентивни центар Дома здравља Ваљево. На штанду у Тешњару грађани су могли добити савете лекара, заказати превентивни преглед, узети едукативни материјал, а заинтересовани су могли добити и тест за откривање крви у столицама. Такође, сви који још увек нису изабрали свог лекара, могли су то да учине, успут, док су шетали Тешњаром. Љубазне сестре и докторке одговарале су на питања суграђана и указивале им на значај превентивног прегледа.

У ОРГАНИЗАЦИЈИ АУТО-ШКОЛЕ „ТТАШ“

Мали мајстори на ролеријади

Треће тешњарско вече, у понедељак, отворило је такмичење најмлађих бициклиста, возача ролера и тротинета, које је на платоу испред Омладинског центра организовала Ауто-школа „ТТАШ“ из Ваљева. На обележеној такмичарској стази са постављеним чуњевима, изузетно велики број овдашњих клинаца окупљенима је показао своје возачке вештине и способности.

Ова добро осмишљена и организована акција, усмерена, пре свега, на то да анимира наше најмлађе суграђане, била је прилика да се забаве и мали возачи и одрасли у публици, али није изостао ни такмичарски дух, па су тако од бициклиста најуспешнији били Милош Васиљевић, Милош Благојевић и Ђорђе Станојевић. Међу возачима ролера најбрже кроз циљ су прошле Јелена Станић, Јелена Миловановић и Љубица Берић, док су најспретнији у вођњи тротинета били Душан Ђирић, Милош Благојевић и Ђурђа Петровић. Све њих је организатор ове лепе манифестације наградио пригодним поклоницама.

Брзо и вешто

ЉУБИМЦИ И ЉУБИТЕЉИ ЖИВОТИЊА НА „ТЕШЊАРСКИМ ВЕЧЕРИМА“

У Тешњару нема луталица

У организацији ваљевског Друштва за заштиту животиња и под покровитељством „Пет шопа“ и Ветеринарске амбуланте „Амикус“ у програму Те-

шњарских вечери учествовали су и кућни љубимци. Најмасовнији су били пси разних раса и различитих узраста, појавило се неколико маца,

пар хрчака и једна корњача. Придружила им се и једна лисица у кавезу и понеки пас залутао испред Дома омладине. На вечери посвећеној њима, уз

многобројне хранљиве награде за кућне љубимце, бирали су: најстарији, најмањи, најмирнији, најнемирнији, најуреднији, најчупавији и пас са најлепшом фризуром. А најлепша од најлепших, била је „Бела“, коју је довео Душан Божић из Тешњара.

Да ова приредба успе и буде запажена највише се потрудила Деса Бобовац, са којом су дошли млади активисти Друштва за заштиту животиња из Тешњара, са собом повели куце и понели духовите, децом руком цртане и писане транспаренте.

– Друштво се већ пет година бори са напуштеним животињама. Ово нису луталице, јер 99 посто паса који се налазе у азилу имају власнике који су их напустили, рекла је Деса Бобовац. Приметивши да деца из Тешњара „познају сваког комшију који је избацио пса на улицу“, и да пси нису ствари, већ су жива бића, она је најавила скоро усељење паса у азил, много боље решење за напуштене кућне љубимце од садашњег.

Најнемирнији, најчупавији, најслађи, нај...

Тешњара.

О. Б.

КАКО И ЗАШТО ЈЕ ТЕШЊАР ПОСТАО ПАРКИНГ?

Од захтева до потреба грађана

Мало је градских целина у Србији, које, попут Тешњара имају толико сачуваних објеката старе ваљевске чаршије, па сваки труд има смисла да се овај део града, у којем је сачувано једно прошло време, одржи у животу као драгоцен споменик културне прошлости. Оправдана је стална брига институција које се баве заштитом ове старе градске четврти да се она сачува од пропадања, рушења и нестајања у времену. Захтев струке, конзерватора, рестауратора и историчара је да се из Тешњара измести саобраћај и стане на пут бесправниј градњи. Нерегулисани једносмерни саобраћај дуж главног тешњарског правца, основни је реметилачки и рушилачки фактор – саобраћајна бука, испарења од сагоревања горива и вибрације свакодневно утичу на крхке тешњарске грађевине, поручују они.

Поштовање урбанистичког плана и захтева о посебности овог простора једини је начин да се Тешњар сачува. Заштитарима и љубитељима старе градске чаршије придружују се грађани и поједини градски политичари, у жељи да Тешњар не остане велики паркинг и преоптерећена једносмерна улица, да га спасу од аутомобила, загушења и пропадања.

Шта каже друга страна, стручњаци за проблеме саобраћаја у граду?

Садашњи режим саобраћаја у Тешњару одговор је на захтеве грађана из те месне заједнице и одобрен од Завода за за-

штиту споменика. Претходна забрана кретања возила од 8 ујутру до 2 сата по поноћи (осим за станаре и возила за снабдевање) и једносмерни

говинске зоне кроз коју је до тада дневно пролазило скоро десет хиљада возила, исто толико пролазака скренуло је и прерасподелило на Тешњар,

ђеној у Ваљеву још 1992. године, планирано просецање Синђелићеве улице до кафане „Сунце“, да би се омогућили други правци кретања и

Возила променила изглед Тешњара

правац кретања дуж целе Бирчанинове до Јадра, укинута су баш на захтев грађана из Грбовићеве и Улице кнеза Јовице. Сада је Бирчанинова улица двосмерна од Југопетрола до пешачког моста, а даље једносмерна до краја. Теретни саобраћај је забрањен, а паркирање дозвољено с леве стране докле ширина коловоза дозвољава, објашњавају надлежни из Одељења за урбанизам.

Кажу да није проблем поново затворити саобраћај, али ће увек бити изузетака, захтева станара, прекршаја, љутње...

Затварањем Кнез Милошеве за саобраћај и отварањем пешачко -тр-

Карађорђеву и Милована Глишића улицу.

У Тешњару може да се затвори саобраћај, али уз алтернативу - омогућити снабдевање грађана и довоз робе и огрева до дворишта и радњи, може да се забрани паркирање, али уз сагласност станара из Старог града.

Најлакше је забранити саобраћај, треба растеретити и смањити гужве. Али, питање је шта град жели, поручују надлежни стручњаци за саобраћај. Студија паркирања у Ваљеву требало би да буде завршена у августу, са решењима и за овај део града. Они подсећају да је по последњој Саобраћајној студији, ра-

растеретиле саобраћајне гужве, али то још увек није урађено.

Не могу се две паралелне улице у граду истовремено затворити за саобраћај, кажу стручњаци. Ми у Ваљеву затварамо и правимо следеће улице, пре отварања нових. Саобраћај не можемо зауставити, он увек тече. Можемо га само преусмерити, али како и где? Решење не само за Тешњар, већ и за цео град је да се отвори што више линија градског саобраћаја, да грађани стичу навике градског превоза и да што мање људи аутомобилима долази и пролази кроз центар.

О. Б.

ДР ВЕСНА МАТИЋ: СТРУЧНИ ПОГЛЕД НА ТЕШЊАР

Да историјска атракција постане туристичка дестинација

Тешњар је просторна, културно-историјска целина од изузетног значаја. То значи да се налази под највећим степеном законске заштите, односно да стручне институције које о томе брину имају потпуну документацију о настанку и развоју сваког вредног објекта у њему. Несумњиво је да има велику туристичку вредност, одличне оцене за амбијент, уклопљеност у остало туристичко богатство града, добар положај, али релативно лошу оцену за изграђеност, односно садржаје које може да понуди туристима. Те оцене, уз много других запажања и предлога, изрекла је на „Тешњарским вечерима“ и поводом њих, др Весна Матић, професор Више пословне школе у Ваљевоу која је недавно докторирала управо у области туризма.

Неопходна стратегија

– Ако желимо да Тешњар ставимо у туристичку функцију, мора се посматрати понуда у целини. Није битно то што је он културно-историјска атракција, он мора да постане културна и туристичка дестинација, а онда ће то донети профит овом граду. Потребно је најпре усвојити одговарајућу законску регулативу којом би се стимулисала улагања, као и одржавање појединих објеката – каже др Матић, објашњавајући да такве пројекције морају постати део шире стратегије.

– Град Ваљево, односно његово руководство, грађани и туристички посленици морају имати јасну визију шта желе да постигну, не само кад се ради о Тешњару, већ и читавој ваљевској општини. Дакле потребно је одредити приоритете, људске и културне ресурсе, едуковати кадрове, решити ин-

фраструктурне проблеме, осмислити маркетинг-стратегију и промоцију, а пре свега поставити стратешке циљеве, запажа професорка Матић.

– Све се то ради веома лако. Када ђаци желе да положе испит, или науче, или нађу неког да им покаже – или преишћу. Слично је и у туризму, свуда око нас је пуно литературе и примера из којих се може учити и на које се можемо угледати. Ако знамо да је Тешњар био трговачко-занатска чаршија, мо-

слика вазу у грнчарској радионици коју ће куштити као сувенир. Он треба да доживи тај дух Тешњара, али да би га доживео, тај дух мора да постоји. Тако долазимо до суштине – битно је вратити живот у стару чаршију!

Оживети културна добра

Наравно, Тешњар може да се концептира и као боемско-забавни део града, попут београдске Скадарлије, али и томе треба да претходе

музејска понуда), али и друге, попут некадашње механике, занатске радње. Неке од тих зграда могле би да се дају разним удружењима грађана која би ту могла да обављају своју активност и да их истовремено одржавају. Сматра да би требало зауставити саобраћај у Тешњару, али тек када се реши проблем паркинга у близини како не би били кажњени људи који живе у њему.

– Културна добра не би требало само конзервирати и чувати их за будућа поколења, већ би требало пружити могућност свакој генерацији да их користи под одређеним условима. А то значи да она треба да буду „оживљена“. Ако желимо да Тешњар живи током целе године, ја као грађанин морам имати потребу да због нечега дођем у тај део града бар једном недељно, не само док трају „Тешњарске вечери“. А да би се то десило, Тешњар мора имати нешто што нема у осталим деловима града. Савремена туристичка тражња преферира квалитет понуђених услуга у односу на њихове цене. Данашњи туристи хоће нешто више од обичног и једноставног, што је последица раста образовног нивоа грађана у многим земљама, као и равоја информационо-технолошких технологија које омогућавају лак приступ информацијама. Осмишљавање и израда концепта туристичке понуде Тешњара, интердисциплинарни је посао за тим стручњака и ентузијаста који истински желе напредак у својој средини. А највећа вредност и Тешњара и Ваљева су – Ваљевци са својим креативним духом. Они много тога могу да промене и покрену, само ако желе, поручује др Весна Матић.

О. Петровић

Весна Матић испред ташнерске радње која „живи“

гли би да активирамо старе занате стимулисањем младих кроз стипендирање. А када доведемо туристу код грнчара и бојације, требало би да му пружимо могућност да се укључи у сам процес производње: да обоји вуну коју ће ту куштити и понети као своју рукотворину рађену по технологији из прошлости, или да покуша да

процене колико би се то тржишно валоризовало, упозорава Весна Матић. Људима из власти предлаже да општина откупи неколико зграда у којима би се у сарадњом са Заводом за заштиту споменика, Народним музејом и Архивом, направиле одговарајуће поставке (градске куће из 19. века чиме би се проширила

ВУКАШИН НИКИТОВИЋ, ПОЗОРИШНИ РЕДИТЕЉ

Дипломска представа у родном граду

Ваљевац Вукашин Никитовић, дипломац Факултета драмске уметности, родном граду се представи управо својом дипломском представом „Тобџија” рађеном по тексту Ивана Панића, а уз невелики ансамбл својих другова са одсека глуме. Још једна прича која се тиче свих нас у „земаљској” Србији, а која говори о нашем неразумевану стварности и разлижењу са реалним животом, до потпуног неприхватања свега тога. Небеска Србија, која је метафора за све то у овој представи није наше митско место него место нашег несналажења пред проблемима живота. При свему томе Никитовић представу боји (тако нам потребним) ху-

Редитељ Вукашин Никитовић:
Диплому „оверио” у Ваљево

мором, као основним и, нажалост, јединим леком за све што живимо као животно и политичку судбину на овим просторима. Представа је пред публиком, предстоји јој и оцена критике, а о томе какви су му даљи планови Никитовић говори:

- Управо сам на конкурс Министарства културе добио средства за нови позоришни пројекат и на ту

сам чињеницу занста поносан. Казали су ми, шта више, да је то најбољи пројекат који је стигао на конкурсе Министарства. Ради се о драмском тексту „Катинкини снови” Годора Манојловића, написаног давне 1925. године, али тематски врло актуелног и данас. Желим да направим представу у којој ће бити ангажовани Ваљевци, глумци професионалци, чланови великих позоришних кућа. Цео посао треба да се оконча до краја године, премијеру планирам за децембар и надам се да ће Ваљево добити још једну добру позоришну представу, какву по креативним потенцијалима актера овог пројекта и заслужује.

Р. Ф.

ВЕЧЕРИ КЛАСИКЕ

Од оперских арија до танга

Музичко обиље „Тешњарских вечери” у којем су заступљени сви музички жанрови и задовољени (готово) сви укуси, ипак бележи мањака када су у питању програми

значајан концерт, када је ова музика у питању, је наступ ваљевског Гудачког квартета „МИСС”, одржаног прошлог уторка, такође пред бројним аудиторijумом.

Похвале за леп концерт: Чланице Квартета „МИСС”

„Мисце”, које су и саме врло заслужне за повећано интересовање за класику у ваљевској културној јавности, и које су, с разлогом на неки начин културни бренд града, овом приликом су представиле музику Астора Пјацолле (Astor Piazzolla).

„Танго је тужна мисао која се плеше”, мото је овог лепог концерта у којем су чланице Гудачког састава (Сузана Радовановић, прва виолина Снежана Стевановић, виолончело, Ирина Васиљевић, виола, Ирина Васиљевић, виолончело), својим интерпретативним умећем изашле из уобичајених оквира на који се репродукује класична музика, пружајући тако јединствен доживљај поклонцима уметничке музике и истински вредног дела Астора Пјацолле. Програм је „зачињен” и тангом из филма „Мирис жене”.

класичне музике. После изванредног наступа солисте Београдске опере, Владе Андрића, баритона, који је многобројна публика поздравила са правим овацијама, други

Чланице Квартета, које су за ову прилику порадиле и на свом стајингу, а организатор се побринуо са сцену, пружиле су посетиоцима једно по свему лепо вече...

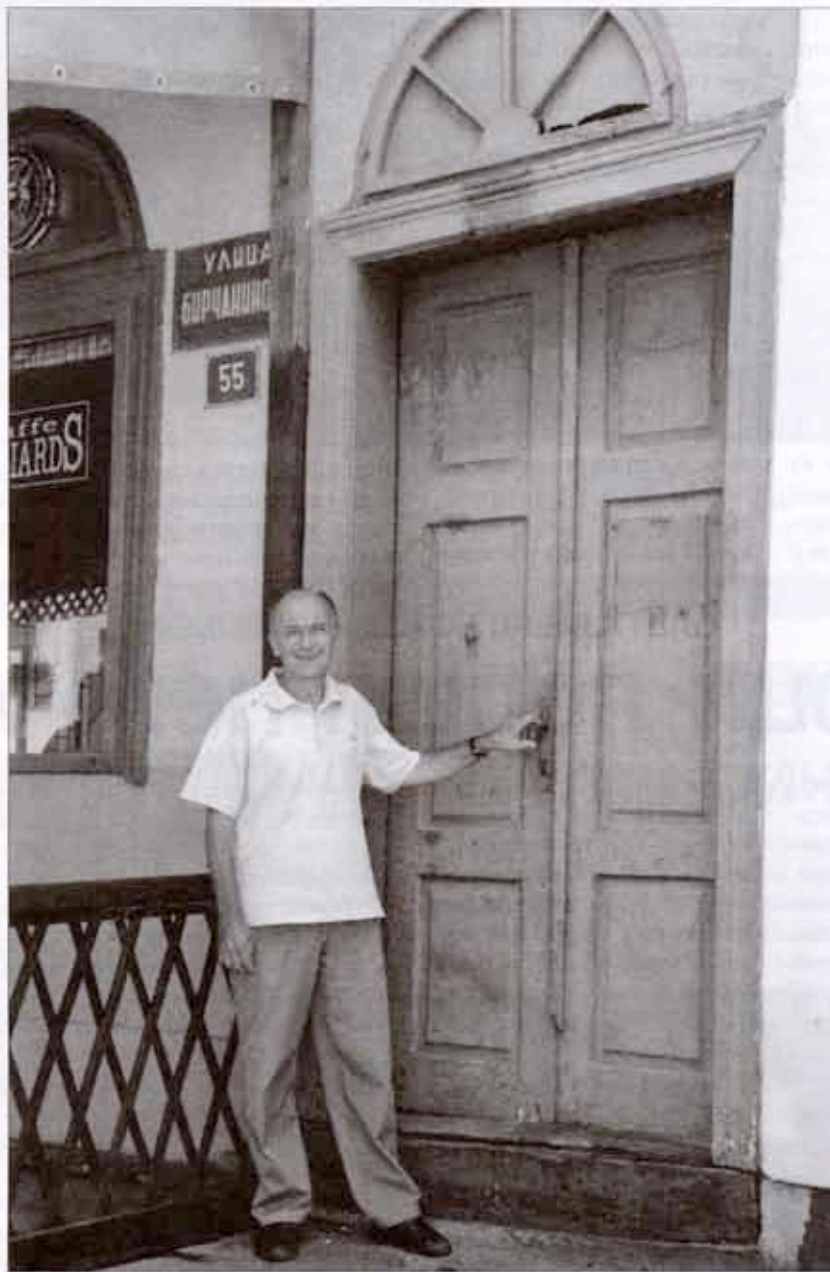
ЛЕТЊИ КУРС ПЕЈЗАЖНЕ АРХИТЕКТУРЕ ПРОФЕСОРА НЕДЕЉКОВИЋА

Капија као тема и инспирација

Серију занимљивих предавања из области пејзажне архитектуре у Галерији „34“ одржао је Драган Недељковић, професор тог предмета у ваљевској Пољопривредној школи. Слушатицама својеврсног летњег курса се пружила могућност да чују по много чему јединствено предавање „Све капије света“, које по начину обраде теме упућује на закључак да се професор Недељковић далеко озбиљније бави тим грађевинским и декоративним елементом нашег окружења.

Дефинишући капију као отвор у зидној маси са грађевинском конструкцијом која спаја или раздваја два простора различитих намена или власника, професор наводи бројне називе за капије. То су: врата и вратнице, двери, веза, хаустор, капицик, ћепнак, форис, порта, портал, портик (само у нашем језику), при чему се капија односи на екстеријер, а врата на ентеријер.

Капија као тема и предмет изучавања уткана је у многе области: архитектуру и урбанизам, вајарство и сликарство, примењену и вртну уметност, естетику и декорацију, митологију и историју археоло-

Драган Недељковић

гију, етнологију, социологију, филозофију, логику, књижевност, музику. Врата и капије су бројна географска одређишта (Гибралтарска врата), али се срећу у фразама, пословицама, песмама и причама: „Ханибал анте портас“, али и „Лепа реч и гвоздена врата отвара“, „Ми о ву-

ку, а вук на врата“ „Ко куца, отвориће му се“. Ту је и симболично значење када кажемо: „Кина отворила врата“ или „Београд-капија истока“, затим среће се и у називима уметничких дела попут Ремаркове „Тријумфалне капије“ или Роденових „Врата пакла“.

Професор Недељковић наводи да је капија веза између спољашњег и унутрашњег света, познатог и непознатог, слободе и заточништва, сакралног и световног, отварање и затварање али је и симбол за оклевање, искушење, одлазак и повратак, постављајући питање: „Кроз колико, и каквих све капија, прође човек у току живота“?

Кроз прва, матерна врата, изађе у живот и никада се више кроз њих не врати! Колико се пута нађе испред отворених, затворених, замандаљених, залупљених, обијених, или широм отворених врата? Својеврсна врата су и уста, очи, органи којима опажамо свет и комуницирамо са њим. Капија (врата) су својеврсно огледало домаћина, детаљ који може да нас привуче или одбије. И не заборавимо: „Када је човек на првобитно склониште ставио преграду, добио је станиште, дакле капија је била прва ограда и прва одбрана, она му је омогућила безбедан дом“, подсетио је Драган Недељковић, представивши на „Тешњарским“ свој рад, вероватно сиже будуће књиге о капијама.

О. Петровић

ВАЉЕВСКИ СПЕЛЕОЛОЗИ КАО КРЕАТОРИ СРПСКЕ СПЕЛЕОЛОГИЈЕ

У царству таме и тишине

Спелеолошка група Друштва истраживача „Владимир Мандић Манда“ организовала је у оквиру овогодешњих Тешњарских вечери промоцију књиге „У царству таме и тишине“ професора геоморфологије др Раденка Лазаревића, дугогодишњег сарадника ваљевских младих истраживача. У овој хроници спелеолошких истраживања од 1949. до 2007. године, са аутентичним белешкама аутора, о „(не)пословициности, импровизацијама, заблудама и идеалима“, језгро чине активности ваљевских спелеолога.

– Књига је зачетак оног што Клуб истраживача из Ваљева за 40 година није успео да уради, да изда монографију и директно говори о

људима који су учествовали у акцијама, рекао је др Лазаревић.

„У царству таме и тишине“, богато илустрована књига, садржи његова истраживања на око хиљаду објеката, са 166.245 квадратних метара подземних површина, у око 600 пећина, са укупном дужином од 35.847 метара и 176 јама, укупно дубоких 3.808 метара. У књизи су поменути сви учесници истраживања, преко хиљаду имена, многобројна истраживања и истраживачи, чији је највећи успех, по Лазаревићевим речима, што су из пећина и јама изашли сви живи

Др Раденко Лазаревић и Слободан Раковић

и здрави. Уз жељу да сачува вредне резултате ваљевских и других спелеолога, ова књига, као почетак писања историје савремене српске

спелеологије, је израз захвалности и признање свим истраживачима, сарадницима професора Лазаревића.

О. Б.

ОЛДТАЈМЕРИ ПОХОДИЛИ ВАЉЕВО

Старци лепши него икад

Претпоследње тешњарско вече било је резервисано за праву атракцију - параду и изложбу олдтајмера, аутомобила произведених пре 1970. године. Међутим, поподневно невреме успо-

градског дефилеа. Ипак, колона опела, аудија, фордова таунуса, триумфа, бјунка, пежоа и јагуара, старих по више деценија, које смо виђали само у старим филмовима, паркирала се око 19

су се око старих, атрактивних аутомобила.

– Сваке године идемо негде на параде, а данас смо први пут покисли, дувао је ветар, али после овог дочека све је у реду. Путовали смо два и по сата од Београда, преко Уба, али смо стајали, чекали једни друге, људи су нам махали, аблендовали, показивали да имамо супер аутомобиле. Ушао сам у ове олдтајмерске воде и сада не могу да изађем из њих. Ови, нови аутомобили никад неће бити олдтајмери, јер се праве да трају само неколико година - каже за „Гласоношу“ Миливој Јовинов из Зрењанина, власник аудија супер 90 из 1967. године, као и најстаријег

Ваљеву, али и широм Србије и поручујем им да је ово јако леп спорт, који уопште није скуп, како се верује. Са неколико хиљада евра може се доћи до једног лепог олдтајмера, старог четрдесетак година, а уживање уз њега је немерљиво, дружимо се, путујемо лагано, олдтајмерски - објашњава Милан Пуповац из Београда, власник опела из 1965. године и форда из 1930. године.

Иначе, изложбу и параду одабраних, одлично рестаурираних, атрактивних олдтајмера, омогућила је добра сарадња ваљевског Народног музеја и Музеја аутомобила из Београда, који је ангажовао Клуб љубитеља старих аутомобила. Ваљевци су имали прилику да се фотографишу уз олдтајмере, али и да гласају за најлепши, који је требало да буде проглашен јутрос, пред Домом културе, за где је била заказана и експозициона возња под називом „Вози Мишко“.

С. С. Т.

Стари лепотани

рило је колону од 16 аутомобила који су се кретали из Београда, а пљускови у Ваљеву спречили су одржавање сигурно атрактивног

сати пред Народним музејом. Домаћин, градски Музеј угостио је путнике из Београда и Војводине, а Ваљевци, углавном момци, сјатили

регистрованог двоцилиндричног мотоцикла из 1909. године и фијата „жардињере“ из 1957. године.

– Поздрављам све људе у

ТЕШЊАРСКЕ 22. ВЕЧЕРИ

Ваљево 1 - 9. август 2008.

ГЕНЕРАЛНИ СПОНЗОР

Vujić
voda

 **Raiffeisen
BANK**

INGRAPOMNI
VALJEVO

ЗЛАТНИ СПОНЗОР

Goldenlady Company

 Stivakovic
POPUCKE

 ВАЉЕВОПУТ

СРЕБРНИ СПОНЗОР

КОМЕРЦИЈАЛНА БАНКА

 greda
VALJEVO

 ProCredit Bank

СРЕБРНИ СПОНЗОР

**DUNAV
OSIGURANJE**

VALJEVSKA PIVARA
Atlas System

 **KLANICA
DIVCI**

 **СРПСКА
БАНКА а.д.**

Gasta

ЈП КОЛУБАРА

**ЕЛЕКТРОДИСТРИБУЦИЈА
Ваљево**

KOLAUTO

**ЈП
СКЛОНИШТА**

gorenje
○○○○○○○○ STUDIO

 VEGA
VALJEVO

AIK Banka
DOMAĆA A JAKA

Од прозора до воде и хотела...

Компанија „Вујић Ваљево“ са својих 700 радника, по броју запослених једна од највећих у региону, обухвата више предузећа у различитим областима која успешно послују.

„Вујић Ваљево“ се бави производњом ПВЦ профила, столарије и термоизолационог стакла и лидер је у својој бранши већ више од једне деценије.

У фабрици воде у Петници чији је годишњи капацитет 120 милиона литара, на најсавременијој линији пуни се петничка изворска негазирана „Вујић вода“ у пет амбалажи од пола литра и литар и по.

Хотелско-туристичко друштво „Вујић Дивчибаре“ основано је у децембру 2006. године, када су почела значајна улагања у туристичке објекте ваздушне бање Дивчибаре. За кратко време, коришћењем најсавременијих материјала и решења, потпуно је реконструисан

**Vujić
Voda**

највећи објекат, хотел „Дивчибаре“ и обновљено Дечје одмаралиште

„Младост“. У току је изградња Конгресног центра који ће заузимати површину од 20 хиљада квадратних метара и бити модерно опремљен, како доликује врхунским објектима те намене. Отварање Конгресног центра планирано је у 2009. години. У оквиру ХТД „Вујић Дивчибаре“ послују још и хотел „Маљен“ и одмаралиште „Црни врх“.

Фабрика воде у Петници

САВЕТ ФЕСТИВАЛА

Александар Ранковић, председник
Ангелина Лукић, Петар Николић
Милан Матић, Владимир Кривошејев

ИЗВРШНИ ПРОДУЦЕНТ ФЕСТИВАЛА:
ДОМ КУЛТУРЕ ВАЉЕВО

ОРГАНИЗАТОРИ:

ОМЛАДИНСКИ ЦЕНТАР ВАЉЕВО
КУЛТУРНО-ПРОСВЕТНА ЗАЈЕДНИЦА
НАРОДНИ МУЗЕЈ ВАЉЕВО
МАТИЧНА БИБЛИОТЕКА „ЉУБОМИР НЕНАДОВИЋ“
МОДЕРНА ГАЛЕРИЈА
ИНТЕРНАЦИОНАЛНИ УМЕТНИЧКИ СТУДИО
Радован Тривац Мића
РЕГИОНАЛНА ПРИВРЕДНА КОМОРА ВАЉЕВО
ЈП ВАЉЕВО-ТУРИСТ

УМЕТНИЧКИ ДИРЕКТОР: Миодраг Антошевић
ИЗВРШНИ ДИРЕКТОР: Веселко Белушевић

контакт телефони: 014 221 336 , 014 222 509
e-mail: dkevaljevo@ptt.yu, kpzvaljevo@ptt.yu
www.valjevo.org.yu

ТЕШЊАРСКИ
ГЛАСОНОША

Издавач

Скупштина града Ваљево

Припрема

Редакција „Тешњарског гласоноше“

Уредник

Зоран Миловановић

Технички уредник
Бранимир Николић

Фотографије
Жељко Емрековић

Тираж: 1.000 примерака

Штампа

Штампарнија „Ваљевопринт“